

Betrekken van medewerkers bij de uitvoering van de RI&E

Medewerkers zijn een belangrijke bron van informatie over veiligheid en gezondheid op het werk. Zij hebben belang bij veilige en gezonde werkomstandigheden.

Een RI&E wordt er beter van als medewerkers erbij betrokken worden. De Arbowet schrijft voor dat werknemers en werkgevers samenwerken bij de uitvoering van het arbobeleid. Bij het ontbreken van een ondernemingsraad (OR) of personeelsvertegenwoordiging (PVT) wordt dit overleg met belanghebbende werknemers gevoerd.

Dit betekent dat voorafgaand aan de uitvoering van de RI&E bekeken moet worden op welke wijze de medewerkers betrokken worden bij de uitvoering van de RI&E.

Bij de RI&E kun je drie methoden van raadpleging toepassen:

1. Betrekken van medewerkers bij het invullen van de RI&E-vragen zelf.
2. Bespreken van relevante onderwerpen in een werkoverleg.
3. Het door medewerkers laten invullen van een vragenlijst.

De drie genoemde vormen voor raadpleging van medewerkers bieden ruimte om tot een eigen invulling te komen. Wel moet duidelijk worden uit de RI&E dat in ieder geval 1 van deze manieren is toegepast en dat de uitkomsten hiervan zichtbaar zijn in de inventarisatie.

Het digitale instrument AMS ondersteunt geen enquêtes. De inbreng van medewerkers moet dus buiten het instrument worden georganiseerd en de opbrengsten ervan kunnen dan als 'bijlage' bij desbetreffende vraag in het AMS worden toegevoegd.

Doel van de raadpleging van medewerkers is om:

- ✓ De *mening* en *beleving* van medewerkers over diverse punten in de risico-inventarisatie te kunnen meenemen, zeker die 'subjectieve' punten (zoals werkdruk, werkdruk is niet 'meetbaar' zonder medewerkers te raadplegen).
- ✓ Optimaal gebruik te maken van *kennis*, *ervaringen* en *suggesties* van medewerkers: welke onveilige of ongezonde situaties lopen zij tegenaan en welke oplossingen vinden zij denkbaar. Hierbij gaat het dus om het optimaal gebruik maken van alle kennis en ervaring in het bedrijf om zo de risico-inventarisatie zo volledig en zo bruikbaar mogelijk te maken.
- ✓ Het opstellen van een RI&E zal bij het management / de leiding van een bedrijf leiden tot een *groter bewustzijn* van het belang van gezond en veilig werken. Zo zal ook het raadplegen van medewerkers een bijdrage leveren om medewerkers weer eens bewust te maken van de risico's en beschermende maatregelen die zij in acht moeten nemen.
- ✓ *Een indruk* te krijgen van wat meer en minder belangrijk is en zodoende houvast te krijgen voor het stellen van prioriteiten in het Plan van Aanpak. Er kan zo ook rekening gehouden worden met datgene wat echt leeft onder het eigen personeel.

Bijgaand reiken we een vragenlijst aan die voor keuze 2 of 3 toegepast kan worden. Voor kleinere bedrijven zal keuze 1 of keuze 2 meestal het beste passen. Keuze 3 is vooral goed toepasbaar als er meer dan 25 werknemers in dienst zijn en een preventiemedewerker is aangewezen die hiermee goed in kaart krijgt wat er leeft.

Uitkomsten van zo'n vragenlijst geven een zinvolle eerste indruk van hoe de medewerkers de situatie ervaren; zo is de vragenlijst ook opgezet. Je krijgt zicht op thema's die in bepaalde groepen belangrijk zijn.

Daarna moeten deze natuurlijk wel nog verder uitgezocht worden. Bespreek de uitkomsten met de groep medewerkers om te achterhalen wat het knelpunt precies is en welke suggesties zij hebben om dit te verbeteren (Plan van Aanpak).

De vragenlijst is niet bedoeld om een diepgaande analyse te maken van werkdruk of welzijnsproblematiek. Door de vragenlijst krijg je een eerste indruk. Als uit de globale vragenlijst blijkt dat er veel medewerkers aangeven op het gebied van werkdruk of welzijn knelpunten te ervaren, dan zal aanvullend instrumentarium ingezet moeten worden. Raadpleeg hiervoor een adviseur op het gebied van Arbo/Arbeid en Organisatie om te bepalen wat een goede aanpak zou kunnen zijn.

Bijgaande voorbeeld vragenlijst bestaat uit de onderdelen:

- algemene vragen,
- vragen over gevaarlijke situaties en ongevallen,
- fysieke belasting,
- werken op locatie,
- werkdruk.

Niet elk onderdeel hoeft voor jouw situatie van belang te zijn, je kunt dus delen van de vragenlijst gebruiken.

Bijlage 1. Arbo-inventarisatie vragenlijst voor medewerkers.

Bekijk de onderstaande vragen en stellingen. Beantwoord de vraag of stelling door een cirkel om -ja- of -nee- te zetten. Ja= ik ben het hier mee eens. Nee= ik ben het niet eens.

Vragen over arbobeleid, voorlichting, communicatie		
Wij besteden binnen het bedrijf goed aandacht aan gezond en veilig werken.	- ja -	- nee -
Het onderwerp gezond en veilig werken staat regelmatig op de agenda van het werkoverleg.	- ja -	- nee -
Medewerkers worden binnen het bedrijf aangemoedigd om mee te denken over verbeteringen.	- ja -	- nee -
Er wordt binnen het bedrijf goed omgegaan met voorstellen die medewerkers doen over verbetering van arbeidsomstandigheden.	- ja -	- nee -
Medewerkers krijgen hier voldoende informatie en voorlichting over onderwerpen die belangrijk zijn voor gezond en veilig werken.	- ja -	- nee -
Ook tijdelijke medewerkers zijn bij ons goed geïnstrueerd en geïnformeerd, zodat zij kunnen zorgen voor hun eigen veiligheid en gezondheid en die van collega's.	- ja -	- nee -
Aantal vragen met ja / nee beantwoord:		
Vragen over gevaarlijke situaties en (bijna-)ongevallen		
Met gevaarlijke situaties wordt bedoeld: plaatsen of werkzaamheden waar zich ongevallen kunnen voordoen of de gezondheid van de medewerker gevaar loopt. Bijvoorbeeld bij: werken met machines/apparatuur, werken op hoogte, werken in besloten ruimten, werken waar veel verkeer is, enzovoorts.		
Voor mijn gevoel zijn er bij ons bedrijf geen situaties waarin zich ongevallen zouden kunnen voordoen, ik sla dit stuk van de vragenlijst over (zet een kruis in de rechter kolom)		
Weet je hoe je voorkomt dat jij risico loopt in gevaarlijke situaties?	- ja -	- nee -
Jouw collega's zijn voldoende bewust van het belang van veilig werken.	- ja -	- nee -
Weet je waar jij gevaarlijke of onveilige situaties moet melden?	- ja -	- nee -
Binnen het bedrijf wordt snel gereageerd op melding van ongezonde of onveilige situaties.	- ja -	- nee -
Het materieel en het gereedschap wordt goed onderhouden, zodat dit altijd veilig is bij gebruik.	- ja -	- nee -
Na (bijna)ongevallen wordt goed bekeken hoe dit in de toekomst voorkomen kan worden.	- ja -	- nee -
De werkruimtes en werkplek zijn binnen het bedrijf altijd zo goed opgeruimd dat ongelukken worden voorkomen.	- ja -	- nee -
Aantal vragen met ja / nee beantwoord:		
Vragen over fysieke belasting		
Met fysieke belasting wordt bedoeld: tillen, duwen, trekken, lang achter elkaar zitten of staan, in ongemakkelijke houdingen werken. Als dit teveel gebeurt kan dat tot lichamelijke klachten leiden.		

Binnen ons bedrijf doen we er voldoende aan om medewerkers te beschermen tegen fysiek belastend werk.	- ja -	- nee -
In het bedrijf zijn voldoende hulpmiddelen beschikbaar om overbelasting te voorkomen (bijv. hulpmiddelen om het verplaatsen van lasten te verlichten, het werk op hoogte te brengen, stoelen of stasteunen op de werkplek als je daar lang achter elkaar staat, en dergelijke).	- ja -	- nee -
Je hebt voldoende instructies gekregen over het voorkomen van overbelasting van jouw lichaam.	- ja -	- nee -
Jouw werkzaamheden kun jij voldoende afwisselen en zo voorkomen dat jouw lichaam te lang achter elkaar belast wordt.	- ja -	- nee -
Heb jij lichamelijke klachten, die mogelijk samenhangen met de fysieke belasting?	- ja -	- nee -
Aantal vragen met ja / nee beantwoord:		

Vragen over welzijn		
Plezier in je werk bereik je door een goede balans in de inhoud van je werk, de werkdruk en de samenwerking met anderen.		
Het lukt jou meestal om de hoeveelheid werk in de beschikbare tijd af te maken.	- ja -	- nee -
Je kunt het werktempo voldoende afwisselen in hoog en minder hoog tempo.	- ja -	- nee -
Overwerken, omdat het werk anders niet klaar komt, is binnen het bedrijf een uitzondering (niet meer dan 1 keer per week).	- ja -	- nee -
Wij kunnen meestal pauze nemen op de afgesproken tijden.	- ja -	- nee -
Als zich problemen tijdens het werk voordoen (storingen e.d.): kunnen wij direct overleggen met collega's en leiding hoe dit op te lossen.	- ja -	- nee -
Jouw werk past goed bij jouw kwaliteiten en vaardigheden.	- ja -	- nee -
In het werk is er voldoende afwisseling (bijvoorbeeld moeilijke en gemakkelijke taken).	- ja -	- nee -
In de regel verloopt het werk soepel volgens planning (geen onnodige verstoringen door storingen, reparaties, verkeerde of te late informatie, planning of bevoorrading)	- ja -	- nee -
Hoor je wel eens of maak jij wel eens zelf mee dat jij of jouw collega's worden bedreigd (agressie/geweld), geïntimideerd, gediscrimineerd of gepest (hier of onderweg)?	- ja -	- nee -
Ongewenst gedrag (pesten, discriminatie, intimidatie, handtastelijkheden) is goed bespreekbaar te maken in ons bedrijf.	- ja -	- nee -
Wij kunnen op ondersteuning van onze leidinggevende rekenen bij problemen op het werk of thuis.	- ja -	- nee -
Aantal vragen met ja / nee beantwoord:		
Vragen gevaarlijke stoffen of straling		
Met gevaarlijke stoffen of straling werken betekent, dat je in contact komt of kunt komen met stoffen of straling die jouw gezondheid kunnen schaden of waar ongevallen/brand door veroorzaakt kan worden (bijvoorbeeld accuzuur, oplosmiddelen in lijm, drukinkt of verf, schoonmaakmiddelen, lasrook, dieseluitlaatgassen, houtstof, UV-straling).		
Voor mijn gevoel zijn er bij ons bedrijf geen stoffen, damp, rook, uitlaatgassen of straling, ik sla dit stuk van de vragenlijst over (zet een kruis in de rechter kolom)	Niet van toepassing	
Weet je welke stoffen binnen het bedrijf <i>gevaarlijke stoffen</i> zijn?	- ja -	- nee -
Weet je wat de gevaren zijn van de stoffen of straling waarmee jij werkt?	- ja -	- nee -
Weet jij waar je binnen het bedrijf de veiligheidsinformatie over de stoffen kunt vinden?	- ja -	- nee -
Wij krijgen voldoende informatie over de wijze waarop wij veilig kunnen werken met gevaarlijke stoffen.	- ja -	- nee -
Wij gebruiken voldoende middelen (bijvoorbeeld persoonlijke beschermingsmiddelen), om ons te beschermen tegen de schadelijke effecten van gevaarlijke stoffen of straling.	- ja -	- nee -

Als ik mijn persoonlijke beschermingsmiddelen niet draag wordt ik daar duidelijk op aangesproken.	- ja -	- nee -
Aantal vragen met ja / nee beantwoord:		

Bijlage 2.

Aandachtspunten RI&E voor bespreking in het werkoverleg en de personeelsvergadering zijn onder andere:

1. Voorlichting en instructie over risico en beschermende maatregelen
2. Werkplekinrichting
3. Lichamelijke belasting o.a. ongemakkelijke houding, tillen
4. Schadelijk geluid
5. Gevaarlijke stoffen, schone lucht
6. Hygiëne, sanitair
7. Klimaat (warm, koud, tocht)
8. Gebruiken van persoonlijke beschermingsmiddelen en werkkleding/schoenen
9. Veiligheid o.a. werken op hoogte, machineveiligheid, elektrische veiligheid, orde en netheid, brandveiligheid, veilig gebruik heftruck, veilige stellingen
10. Bedrijfshulpverlening, vrijhouden van vluchtwegen en nooduitgangen
11. Geschikte hulpmiddelen en gereedschappen voldoende beschikbaar
12. Organisatie van het werk, o.a. planning, beschikbare materialen, storingen
13. Psychische belasting o.a. te veel/ weinig werk, stress, ongewenst gedrag collega's of buitenstaanders (agressie, pesten, discriminatie, seksuele intimidatie, e.d.), werksfeer
14. Werk- en rusttijden, opnemen van verlof
15. Wijze van leidinggeven
16. Begeleiding bij ziekteverzuim
17. Samenwerking met derden